

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.006.01.2019

Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecin
Plac Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/066 – Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie miast

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Szczecin ¹ , Plac Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Krzystek, Prezydent Miasta Szczecin ² od 26 listopada 2006 r. (akta kontroli str. 2-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja i realizacja zadań związanych z obecnością zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie miasta w aspekcie ich ochrony i opieki, a także porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców. 2. Powierzenie i nadzorowanie wykonywania opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi).
Okres objęty kontrolą Podstawa prawna podjęcia kontroli	2017 – 2019 (do czasu zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem) Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę Kontroler	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie Marta Górską-Jaś, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/68/2019 z 27.03.2019 r., nr LSZ/97/2019 z 22.05.2019 r. (akta kontroli str. 1-5, 394)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Urząd był przygotowany organizacyjnie do rozwiązywania problemów związanych z pojawianiem się i bytowaniem dzikich zwierząt na terenie Miasta. Zadania związane z reagowaniem na zgłoszenia występowania zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie Miasta Szczecina⁵, tj. przyjmowanie i rejestrowanie zgłoszeń i powiadomienie o zaistniałej sytuacji podmiotów, z którymi Urząd miał podpisane umowy należały do obowiązków Straży Miejskiej⁶. Realizacja świadczeń zleconych przez Urząd wobec zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie Szczecina, powierzona została wykonawcom, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Urzędu oraz przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁷. W 2018 r. Urząd przeprowadził akcję edukacyjno-informacyjną dla mieszkańców odnośnie postępowania z dzikami. Na całym obszarze Miasta w dwóch terminach corocznie przeprowadzano deratyzację.

Urząd nie egzekwował od wykonawców umów na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych⁸ oraz umów na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt łownych⁹ składania rzetelnych miesięcznych sprawozdań z wykonywanych usług. Wykonawcy w sprawozdaniach nie określali czasu przyjęcia zgłoszenia, co było niezgodnie z zawartymi umowami, i uniemożliwiało Urzędowi weryfikację czasu podjęcia

¹ Dalej: Urząd lub UM.

² Dalej: Prezydent.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Miasto lub Szczecin.

⁶ Dalej: SM.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986, ze zm.; dalej: Pzp.

⁸ Dalej: umowa na pogotowie ds. zwierząt chronionych

⁹ Dalej: umowa na pogotowie ds. zwierząt łownych.

interwencji. Zezwalano na zmiany warunków realizacji umów, mimo braku sporządzania wymaganych aneksów.

Zaniechanie tych działań ze strony Urzędu wskazuje na niewłaściwy nadzór nad realizacją umownych warunków powierzonych usług będących podstawą do zapłaty za ich wykonanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań związanych z obecnością zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie miasta w aspekcie ich ochrony i opieki, a także porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców.

Opis stanu faktycznego

1.1. Stosownie do (§ 46 i 47) Regulaminu Organizacyjnego Urzędu¹¹ zadania dotyczące zwierząt na terenie Miasta realizował od 25.03.2019 r.¹² Wydział Gospodarki Komunalnej¹³ oraz Wydział Ochrony Środowiska¹⁴. Kwestie związane ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) wykonywało dwóch pracowników tych wydziałów, tj. kierownik zespołu WGK (zwierzęta łowne) oraz inspektor WOŚ (zwierzęta chronione), posiadających wykształcenie wyższe w kierunku biologii oraz leśnictwa.

Dyrektor WGK wyjaśnił, że pracownik, któremu powierzono zadania w zakresie postępowania ze zwierzętami łownymi we własnym zakresie w ramach samokształcenia odbył w 2018 r. trzy szkolenia, tj.: „Problemy z dzikimi zwierzętami w miastach, rezerwatach przyrody, parkach narodowych, a także na drogach, autostradach i lotniskach” zorganizowane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinku; szacowanie szkód łowieckich – zorganizowane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kliniska oraz „Hipokryzja w naszych relacjach ze zwierzętami” z inicjatywy Szczecińskiego Klubu Przyrodników. Z kolei Dyrektor WOŚ wyjaśnił, że w latach 2017-2019 nie było informacji o szkoleniach, które byłyby pomocne w realizowaniu zadania, polegającego na prowadzeniu pogotowia ds. zwierząt chronionych.

(akta kontroli str. 13-14, 18-21)

W okresie objętym kontrolą, do obowiązków SM należały m.in. zadania związane z: reagowaniem na zgłoszenia o występowaniu zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie Miasta, tj. przyjmowanie i rejestrowanie zgłoszeń i potwierdzanie informacji poprzez skierowanie patrolu w miejsce zdarzenia. Dyżurny Techniczny Miasta (będący w strukturze SM) w zależności od zaistniałej sytuacji powiadamiał podmioty, z którymi Urząd miał podpisane umowy na usługi prowadzenia pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych lub łownych, na wykonywanie odłowów redukcyjnych dzików i odłowów innych zwierząt łownych oraz na odbiorze, transporcie i utylizacji padłych zwierząt.

(akta kontroli str. 7-8, 13-14)

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 114/19 Prezydenta Miasta Szczecin z 14 marca 2019 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin, które uchylilo zarządzenie nr 562/17 z dnia 29 grudnia 2017 r. (zm. zarządzeniem nr 48/18 z 26 stycznia 2018 r., nr 206/18 z 16 maja 2018 r., oraz nr 228/18 z 29 maja 2018 r.), które to z kolei uchylilo zarządzenie nr 417/15 z dnia 27 listopada 2015 r., dalej: regulamin.

¹² Przed tym okresem sprawami związanymi z postępowaniem ze zwierzętami zajmował się Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu, dalej: WGKiOŚ.

¹³ Dalej: WGK.

¹⁴ Dalej: WOŚ.

W latach 2017-2019 (do 30.04) na realizację zadań związanych ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) wraz z usuwaniem padłych zwierząt poza pasem drogowym zaplanowano w budżecie WGK i WOŚ kwotę 1 186 257 zł (w tym: w 2017 r. – 373 230 zł, 2018 r. – 405 827 zł, 2019 r. – 407 200 zł). Zrealizowano natomiast wydatki w tym zakresie na łączną kwotę 841 108 zł (w tym w 2017 r. – 367 217 zł, 2018 r. – 387 277 zł oraz 2019 r. (do 30.04) – 86 614 zł).

Dodatkowo Urząd w 2018 r. zaplanował na działania informujące (tj. kampanię „Okno w oko z dzikiem”) kwotę 20 000 zł, z czego wydatkował 15 647 zł na działania promujące, kolportaż ulotek, emisję banneru reklamowego oraz reklam.

Ww. wydatki stanowiły 0,016 % zrealizowanych wydatków budżetu gminy w 2017 r. i w 2018 r.

(akta kontroli str. 317-319)

1.2. Urząd identyfikował ryzyka związane z występowaniem zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie Szczecina, poprzez np. nawiązanie ścisłej współpracy z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska¹⁵ w celu usprawnienia wymiany informacji i reagowania w sytuacjach kryzysowych. Związane było to z rosnącą liczbą zgłoszeń o pojawianiu się wilków, zwiększenia ilości szkód powodowanych przez te zwierzęta na terenie województwa zachodniopomorskiego jak również zaniepokojeniem związanym z zagrożeniem bezpieczeństwa ludzi. W związku z tym m.in. Urząd utworzył listę osób, będących w kontakcie z RDOŚ oraz mogących dokonywać odstrzału w przypadku zagrożenia lub konieczności bezzwłocznego uśmiercenia rannego lub chorego zwierzęcia.

Zastępca Dyrektora WGK wskazała, m.in. że: w 2016 r. WGKiOŚ zidentyfikował te zagrożenia i wspólnie z innymi służbami: Powiatowy Inspektorat Weterynarii, Straż Miejska, Państwowa Straż Łowiecka, Lasy Państwowe, Policja oraz firmami realizującymi pogotowie interwencyjne, opracował program działań zaradczych. Działania te począwszy od 2017 r. były realizowane poprzez zintensyfikowanie odłowów dzików z terenu miasta, a pod koniec roku 2018, gdy przewożenie odłowionych dzików do ośrodków hodowli zwierzyny stało się utrudnione bądź niemożliwe realizowano redukcję dzików w porozumieniu ze służbą weterynaryjną i policją. (...) W kolejnych latach planuje się (...) ściślejszą współpracę z kołami łowieckimi oraz dalsze działania informacyjne dotyczące zagrożeń i szkód, jakie wyrządzić mogą zwierzęta łowne, w szczególności dziki.

(akta kontroli str. 18, 332)

W Urzędzie w okresie objętym kontrolą sporządzono gminny program ochrony środowiska pod nazwą „Program ochrony środowiska miasta Szczecina na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024”. Dodatkowo został sporządzony raport¹⁶ dla poprzedniego programu tj. „Programu ochrony środowiska miasta Szczecina na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020”. W żadnym z tych dokumentów nie zostały zidentyfikowane problemy dotyczące pojawiania się i obecności zwierząt wolno żyjących (dzikich) w mieście oraz nie wskazano kierunków interwencji w tym zakresie.

(akta kontroli str. 15)

Dyrektor Biura Planowania Przestrzennego Miasta, wskazała m.in., że: w dokumentach planistycznych rozwoju gminy miasta Szczecin, tj. (...) Strategii rozwoju Szczecina 2025, przyjętej 19 grudnia 2011 r. nie objęto w sposób szczegółowy przedmiotowych zagadnień. Temat ten został pośrednio objęty celem strategicznym I: Szczecin – miasto wysokiej jakości życia; cel szczegółowy I: Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych. Studium uwarunkowań

¹⁵ Dalej: RDOŚ.

¹⁶ za okres 01.01.2013-31.12.2016 oraz 01.01.2015-31.12.2016.

i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecin, przyjęte uchwałą Rady Miasta XVII/470/12 z dnia 26 marca 2012 r. (...) wskazuje stwierdzone wartości przyrodnicze do ochrony, obejmujące je punktowymi i obszarowymi formami ochrony przyrody. (...) W planach miejscowych (...) znajdują się szczegółowe dyspozycje planistyczne: nakazy, zakazy, dopuszczenia w zakresie ochrony przyrody. Ustalenia planów zachowują istotne dla migracji wolno żyjącej fauny tereny zielone oraz wody, które stanowią lokalne korytarze ekologiczne. Największy korytarz ekologiczny, jakim jest rzeka Odra wraz z jeziorem Dąbie, wzdłuż którego przemieszczają się dzikie zwierzęta, jest szczególnie traktowany na poziomie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. (...) Nowatorską formą zabezpieczenia możliwości swobodnego przemieszczania się masy biologicznej i jej wymiany jest wprowadzenie do planów pojęcia i obszaru Systemu Zieleni Miejskiej. To ciągła struktura przestrzenna wiążąca ze sobą wartościowe i różnorodne tereny zielone (...), zapewniająca powiązanie z odpowiednimi terenami pozamiejskimi, zwłaszcza tworzącymi krajowy system obszarów chronionych. (...) Integralną częścią dokumentacji planistycznej dla tworzenia polityki przestrzennej i prawa miejscowego są obligatoryjne opracowania ekofizjograficzne oraz „Waloryzacja przyrodnicza miasta Szczecin” sporządzona w 2018 r., która redefiniuje środowisko przyrodnicze miasta i tworzące je wartości oraz wskazuje ich formy ochrony.

(akta kontroli str. 16-17)

Urząd w lutym 2018 r. przeprowadził na terenie Miasta akcję edukacyjno-informacyjną dla mieszkańców pn. „Okno w okno w dzikim”, mającą na celu propagowanie odpowiednich postaw i zachowań wobec dzików, poprzez umieszczenie informacji na portalu internetowym Szczecina (infoludek.pl), rozdania 12 tysięcy ulotek oraz rozmieszczenia jednego tysiąca plakatów na obszarach osiedli Szczecina, najbardziej narażonych na wizyty dzików, a dotyczących:

- wskazania instytucji i telefonu (SM nr 986) gdzie należy zgłaszać obecność dzików, które podchodzą zbyt blisko i stanowią zagrożenie,
  - właściwego zachowania się w przypadku spotkania dzika (np. odejść spokojnie w przeciwnym kierunku, obserwując zwierzę; nie przepędzaj dzika i nie szczuj go psem),
  - zagrożenia związanego z dokarmianiem zwierząt dzikich (np. nie dokarmiaj dzików na własną rękę, nie wyrzucaj jedzenia do kompostowników, przechowuj pojemniki na odpady w zamkniętych pomieszczeniach i wystawiaj przed dom w dniu wywozu).
- W zakresie zwierząt chronionych pracownicy WOS na bieżąco informowali osoby zgłaszające się o sposobie postępowania. Ponadto na stronie internetowej SM zamieszczano informacje odnośnie postępowania w przypadku zdarzeń z udziałem zwierząt łownych i chronionych oraz zgłaszania takich sytuacji pod wskazane bezpłatne całodobowe numery telefoniczne SM.

(akta kontroli str. 9-11)

Dyrektor Biura Dialogu Obywatelskiego¹⁷ wyjaśniła, że w latach 2017- 2019 Biuro nie współpracowało z innymi instytucjami publicznymi i/lub organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony zwierząt wolno żyjących (dzikich) oraz zapobieganiu zagrożeniom z ich strony. Jednocześnie Dyrektor wskazała, iż: *Podobnie rzecz się ma z rocznym programem współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego (...) dysponent środków tj. WOS nie wskazał potrzeby w tym zakresie. (...) Jak dotąd współpraca dotyczyła jedynie Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Szczecinie, któremu przekazano dotacje na*

¹⁷ Dalej: Dyrektor BDO.

realizacje zadań publicznych (...) oraz Stowarzyszenia Społeczno-Ekologicznego „Zwierzęcy Telefon Zaufania.

(akta kontroli str. 36)

Prezydent, w oparciu o art. 11 ust. 3 ustawy z 13 października 1995 r. Prawo łowieckie¹⁸, współpracował na bieżąco z kołami łowieckimi wydzierżawiającymi od Miasta polne obwody łowieckie poprzez m. in. dofinansowanie koła łowieckiego „Głowacz” zakupu sprzętu (np. pastuchów elektrycznych), przekazanego następnie rolnikom, mającego na celu poprawę zabezpieczenia upraw przed szkodami powodowanymi przez dziki; postawienia ambon myśliwskich oraz paśników, które służyły do dokarmiania zwierzyny w okresie zimowym. Ponadto Prezydent opiniując roczne plany łowieckie uwzględnił problematykę migrowania dzików do miasta. Działania zapobiegające tej migracji realizowane były w ramach usługi prowadzenia pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt łownych oraz odłowów dzików. Urząd przekazywał dzierżawcom obwodów łowieckich na ich wniosek informacje o padłych zwierzętach łownych¹⁹.

(akta kontroli str. 314)

Zastępca Dyrektora WOŚ wyjaśnił, że: *w latach 2017-2019 nie zostały zgłoszone przypadki chorób zwierząt gatunków chronionych (wścieklizna, ptasia grypa itp.), które wymagałyby przekazywania informacji Inspekcji Weterynaryjnej.* Jednocześnie Zastępca Dyrektora WGK wyjaśniła, że: *w latach 2017-2019 nie doszło do sytuacji, w której Prezydent powziął informację o dostrzeżonych objawach chorób zwierząt łownych, co wymagałoby powiadomienia Inspekcji Weterynaryjnej.*

(akta kontroli str. 326, 328)

Urząd dysponował informacjami o liczbie i skutkach zdarzeń, w tym zdarzeń komunikacyjnych powodowanych przez zwierzęta wolno żyjące (dzikie). Jednostka organizacyjna Miasta – Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie zarejestrowała w latach 2017-2018 w pasie drogowym 587 zdarzeń z udziałem takich zwierząt.

W zakresie działań Urzędu w celu identyfikacji wędrówek zwierząt, Zastępca Dyrektora WGK wskazała, że: *Corocznie gmina miasto Szczecin za pośrednictwem swojej jednostki organizacyjnej pn. Zakład Usług Komunalnych w Szczecinie dokonuje oznakowania ostrzegawczego poza pasem drogowym obszarów, na których dochodzi wiosną do wędrówek objętej ochroną okresową ropuchy szarej (Bufo bufo). Dotyczy to głównie ul. Kopalnianej oraz ul. Jęczmiennej w Szczecinie.*

(akta kontroli str. 330-331)

W zakresie zapewnienia możliwości przyjmowania okazów gatunków dzikiej fauny (tj. zwierząt egzotycznych) od ich posiadaczy, Zastępca Dyrektora WOŚ wyjaśnił, że: *W ciągu ostatnich lat nie było zgłoszonych przypadków porzucenia zwierząt egzotycznych. Niemniej w przypadku znalezienia takiego zwierzęcia istnieje możliwość przekazania go do Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt.*

(akta kontroli str. 34)

Stosownie do art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody²⁰, posiadacz żywych zwierząt gatunków wymienionych w załącznikach A i B rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony

¹⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 2033, ze zm.

¹⁹ Na wniosek Wojskowego Koła Łowieckiego „SŁONKA” z dnia 21 listopada 2017 r. o udostępnienie informacji publicznej dotyczącej zebranej (padłej lub potraconej) zwierzyny dziko żyjącej z gminy Szczecin w 2017 r. – udzielił odpowiedzi z dnia 28 listopada 2017 r. podając liczbę i rodzaj zbiórki padłej zwierzyny w 2017 r. z podaniem rejonów jej znalezienia.

²⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, ze zm.; dalej: uop.

gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi²¹, zaliczanych do płazów, gadów, ptaków lub ssaków, a także prowadzący ich hodowlę, był zobowiązany do pisemnego zgłoszenia ich do rejestru. W rejestrze prowadzonym w Urzędzie figurowało 517 rekordów, co odpowiadało liczbie złożonych przez posiadaczy zwierząt wniosków o rejestrację (zgłoszonych w latach 2002-2019). Do najczęściej rejestrowanych zwierząt należały różne gatunki papug, żółwie greckie i stepowe, a także boa i pytony.

(akta kontroli str. 34)

1.3. W Urzędzie w okresie objętym kontrolą obowiązywała Uchwała nr VI/81/15 Rady Miasta Szczecina²² z dnia 24 marca 2015 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku, zgodnie z którym (§ 13) deratyzację przeprowadzało się corocznie na całym obszarze Miasta, w terminach 15-30 kwietnia i 15-30 września. Zgodnie z § 7 ust. 2 pkt 7 i pkt 8 Regulaminu SM, nadanego uchwałą Nr XIV/342/15 RM z 15 grudnia 2015 r. SM była zobowiązana do kontrolowania i egzekwowania właściwego wykonywania obowiązku utrzymywania porządku i czystości w mieście oraz egzekwowania od właścicieli nieruchomości właściwego wykonywania obowiązku utrzymywania porządku i czystości.

Zastępca Komendanta SM wyjaśnił m.in., że: *W myśl zapisów aktów prawa miejscowego na właścicielach, współwłaścicielach nieruchomości, użytkownikach wieczystych oraz jednostkach organizacyjnych i osobach posiadających nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także innych podmiotach władających nieruchomością spoczywa ustawowy obowiązek w zakresie przeprowadzania deratyzacji. SM (...) przypomina w/w o wskazanym obowiązku i w związku z tym otrzymuje od nich pisemne potwierdzenie wykonania procesu deratyzacji (faktury, umowy itp.). Podczas weryfikacji (...) przedmiotowej korespondencji poszczególne Oddziały SM (dzielnice Północ, Prawobrzeże, Śródmieście i Zachód) dysponują niezbędną wiedzą o wynikach wypełniania przez odpowiedzialnych zarządców ustawowych obowiązków. (...) w latach 2017-2019 otrzymano potwierdzenie realizacji deratyzacji od 77 zarządców nieruchomości oraz zweryfikowano jej wykonanie w 8 229 przypadkach.*

(akta kontroli str. 326, 333-334)

W okresie objętym kontrolą zagadnienia związane z postępowaniem ze zwierzętami wolno żyjących (dzikich) na terenie Szczecina były przedmiotem dwóch skarg, sześciu wniosków o udostępnienie informacji publicznej oraz sześciu zapytań radnych RM.

Skargi wpływające do Urzędu odnosiły się do niewłaściwych interwencji wykonawcy pogotowia interwencyjnego. Pierwsza skarga z 21.01.2017 r. dotyczyła interwencji z udziałem zabłąkanego lisa na terenie zurbanizowanym w Szczecinie, w której skarżące podniosły, iż w odpowiedzi na ich zgłoszenie koordynator pogotowia przekazał tylko telefoniczną informację, aby pozostawić lisa i pójść do domu. W odpowiedzi na skargę Urząd wskazał, że takie postępowanie koordynatora było słuszne i zgodne z umową, był on bowiem zobowiązany m.in do przeprowadzania konsultacji i doradztwa telefonicznego w sprawach dotyczących pojawiania się zwierząt, w przypadkach nie wymagających bezpośredniej obecności na miejscu. Sytuacja opisana przez skarżące, zdaniem Urzędu nie wymagała takiej interwencji, gdyż nie był to przypadek bezpośrednio zagrażający mieniu oraz życiu i zdrowiu. Druga skarga z 4.06.2018 r. dotyczyła interwencji z udziałem orła Bielika znalezionej na nabrzeżu, w której skarżące podniosły, że koordynator pogotowia niewłaściwie umieścił w samochodzie żywego orła w ciemnym worku. W odpowiedzi

²¹ Dz. Urz. UE L 61 z 3.03.1997 r., str. 1 ze zm.

²² Dalej: RM.

na ww. skargę Urząd podniósł, że sposób zabezpieczenia ptaka na czas transportu do lekarza polegający na włożeniu go do worka wykonanego z materiału przepuszczającego powietrze był powszechnym postępowaniem w takich sytuacjach.

Wnioski o udostępnienie informacji publicznej dotyczyły: przedstawienia dokumentacji w sprawie odłowu i transportu zwierząt; dokumentacji przetargowej „Łowczy miejski” oraz informacji w zakresie zbiórki padłej zwierzyny. Zapytania (interpelacje) radnych RM dotyczyły: odłowów zwierząt chronionych i łownych; złożonego oświadczenia w przetargu na „Prowadzenie odłowu dzików”; interwencji wykonawcy pogotowia interwencyjnego; udostępnienia do wglądu dokumentacji związanej z realizacją zadań realizowanych na rzecz Miasta przez miejskiego łowczego; podjęcia działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieci przed zagrożeniem ze strony dzików na placu zabaw. Na wszystkie wnioski oraz zapytania udzielono terminowych odpowiedzi.

(akta kontroli str. 31-32)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd był organizacyjnie przygotowany do rozwiązywania problemów dotyczących pojawiania się zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie Szczecina i podejmowania w tym zakresie działań. SM wywiązywała się z obowiązku przyjmowania i rejestrowania zgłoszeń dotyczących zwierząt i powiadamiania o zaistniałej sytuacji podmiotów, z którymi Urząd miał podpisane umowy w tym zakresie.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Powierzenie i nadzorowanie wykonywania opieki nad zwierzętami dzikimi

2.1. W okresie objętym kontrolą obowiązywały zasady wykonywania w Urzędzie i jednostkach organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin ustawy Prawo zamówień publicznych²³, wprowadzone zarządzeniem Prezydenta Miasta Szczecina nr 303/16 z dnia 28 lipca 2016 r.²⁴, które miały zastosowanie do przygotowania i przeprowadzania postępowań o udzielanie zamówień publicznych o wartości przekraczającej równowartość kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 Pzp (tj. 30 000 euro) oraz do zamówień wyłączonych z Pzp. Dodatkowo organizację, tryb pracy oraz zakres obowiązków członków komisji przetargowej - która powoływana była w przypadku, gdy wartość zamówienia przekraczała, wyrażoną w złotych, równowartość 30 000 euro - określał regulamin pracy komisji przetargowej²⁵.

(akta kontroli str. 22-23)

Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, którego przedmiotem było:

- prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych na terenie Miasta;
  - prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt łownych;
  - wykonywanie odłowów redukcyjnych oraz odłowów innych zwierząt łownych;
  - odbiór, transport i utylizacja padłych zwierząt poza pasem drogowym;
- przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego w ramach zadania pn. „Ograniczenie problemów związanych z dzikimi zwierzętami z terenu Miasta Szczecina. Zadanie I, Zadanie II, Zadanie III, Zadanie IV w latach 2017-2018”.

²³ Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 303/16, dalej: zasady.

²⁴ W sprawie zasad wykonywania w Urzędzie Miasta Szczecin i jednostkach organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin ustawy Prawo zamówień publicznych oraz Regulaminu Pracy Komisji Przetargowej Urzędu Miasta Szczecin, zm. zarządzeniem nr 14/19 z 14 stycznia 2019 r., dalej: zarządzenie.

²⁵ Załącznik nr 2 do zarządzenia nr 303/16.

Postępowanie zostało przeprowadzone na zasadach określonych w regulacjach wewnętrznych Urzędu oraz Pzp. W tym celu, Prezydent zarządzeniem nr 454/16 z dnia 6 grudnia 2016 r. powołał komisję przetargową w 5-osobowym składzie, którą tworzyły: dwie przedstawicielki Biura Zamówień Publicznych²⁶ - jako przewodniczący i sekretarz oraz trzy przedstawicielki WGKiOŚ - jako z-ca przewodniczącego oraz dwóch członków komisji. Przedmiot zamówienia merytorycznie opisywali pracownicy WGKiOŚ. Specyfikację Istotnych Warunków Zamówienia²⁷ opracowała komisja przetargowa, zatwierdzona przez Z-cę Dyrektora BZP oraz Dyrektora WGKiOŚ. Zawarto w niej informacje wymagane art. 36 ust. 1 Pzp. Szacowania przedmiotu zamówienia dokonywali pracownicy WGKiOŚ na podstawie kosztów i zakresu usługi realizowanej w latach 2015-2016 oraz przydzielonych środków finansowych w budżecie WGKiOŚ na te zadania. W przypadku zadania I oraz II przewidziano wynagrodzenie ryczałtowe. Z kolei przy zadaniu III – cena za realizację przedmiotu zamówienia została określona, jako suma wynagrodzenia za odłów 1 100 sztuk dzików i ich wywóz do Ośrodka Hodowli Zwierzyny oraz odłów i uwolnienie 100 sztuk innych gatunków zwierząt łownych (np. lis, borsuk, kuna, sarna) oraz zadaniu IV – jako suma wynagrodzenia za zbiórkę, transport i utylizację określonej ilości sztuk zwierząt o wskazanej wadze. Zamawiający zgodnie z postanowieniami Pzp publikował ogłoszenia w określonych ustawowo miejscach i terminach oraz wzywał do złożenia dokumentów w trybie art. 26 ust. 1 lub 2 Pzp. Sporządził protokół postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego²⁸, przeprowadził ocenę ofert w oparciu o zawarte w SIWZ kryteria. Wykonawcy nie składali protestów ani odwołań.

(akta kontroli str. 24-27, 339-393)

W wyniku przeprowadzonego postępowania podpisano cztery umowy z wykonawcami, którzy przedstawili najkorzystniejsze oferty, zgodnie z określonymi w SIWZ kryteriami wyboru, tj.:

- umowę nr CRU/17/0000653 z 3.02.2017 r. z firmą „LUPAR Ryszard Czeraszkiwicz”²⁹, na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych na terenie Miasta w latach 2017-2018³⁰ na kwotę 115 989,00 zł (część 1 zadanie I zamówienia);
- umowa nr CRU/17/0000654 z 6.02.2017 r. z firmą „WILD-GAME Zwierzyna i gospodarstwo łowieckie Stanisław Hebda”,³¹ na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych na terenie Miasta w latach 2017-2018³² na kwotę 99 015,00 zł (część 2 zadanie II zamówienia);
- umowa nr CRU/17/0000710 z 6.02.2017 r. z firmą „WILD-GAME Zwierzyna i gospodarstwo łowieckie Stanisław Hebda”, na wykonywaniu odłowów dzików i innych zwierząt łownych na terenie Szczecina w latach 2017-2018³³ na kwotę 430 500,00 zł (część 3 zadanie III zamówienia);
- umowa nr CRU/17/0000652 z 3.02.2017 r. firmą „PSIA FARMA Czesław Olszewski”, na odbiór, transport i utylizację padłych zwierząt poza pasem drogowym na terenie Miasta w latach 2017-2018 na kwotę 24 500,00 zł (część 4 zadanie IV zamówienia).

²⁶ Dalej: BZP.

²⁷ Dalej: SIWZ.

²⁸ Dz. U. poz. 1128.

²⁹ Dalej: Lupar.

³⁰ Dalej: umowa na pogotowie ds. zwierząt chronionych.

³¹ Dalej: Wild-Game.

³² Dalej: umowa na pogotowie ds. zwierząt łownych.

³³ Dalej: umowa na odłowy.

Postanowienia umów były zgodne z przedmiotem zamówienia wskazanym w SIWZ, a zakres świadczenia wynikał z oferty.

(akta kontroli str. 24-27, 63-76, 129-145, 158-173, 339-393)

Przed rozstrzygnięciem przetargu i zawarciem umów w okresie objętym kontrolą w Urzędzie obowiązywały umowy:

- nr CRU/16/0001438 z 19.04.2016 r. z firmą „NISUS Pogotowie i Rehabilitacja Zwierząt Norbert Starzyk” na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych na terenie Szczecina w roku 2016 (część 1 zadanie I zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego), której obowiązywanie przedłużono do 3.02.2017 r. na mocy aneksu nr 1/2016 z dnia 30.12.2016 r.³⁴;

- nr CRU/16/0001381 z 19.04.2016 r. z firmą „WILD-GAME na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt łownych na terenie Miasta w roku 2016 (część 2 zadanie II zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego), której obowiązywanie przedłużono do 6.02.2017 r. na mocy aneksu nr 1/2016 z dnia 30.12.2016 r.³⁵

(akta kontroli str. 44, 47-62, 127)

Dodatkowo na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 6 Pzp w związku z udzieleniem zamówienia podstawowego w trybie przetargu nieograniczonego pod nazwą „Ograniczenie problemów związanych z dzikimi zwierzętami z terenu miasta Szczecin w latach 2017-2018” w 2019 r. zostały zawarte umowy:

- nr CRU/19/0000358 z 2.01.2019 r. z firmą LUPAR na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych na terenie Miasta w okresie od 1.01.2019 r. do 31.03.2019 r. na kwotę 15 129,00 zł;

- nr CRU/19/0001574 z 1.04.2019 r. z firmą LUPAR na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych na terenie Szczecina w okresie od 1.04.2019 r. do 30.04.2019 r. na kwotę 5 043,00 zł;

- nr CRU/19/0000222 z 2.01.2019 r. z firmą WILD-GAME na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt łownych na terenie Miasta w okresie od 1.01.2019 r. do 31.03.2019 r. na kwotę 46 125,00 zł wraz aneksem nr 2/2019 z 29.03.2019 r., na mocy którego przedłużono termin realizacji umowy do 30.04.2019 r. oraz zwiększono wynagrodzenie do 49 507,50 zł.

Możliwość przedłużania umów została przewidziana przez Zamawiającego na etapie ogłaszania przetargów i zawarto ją w ogłoszeniach o zamówieniach oraz w SIWZ.

(akta kontroli str. 44, 77-104, 127, 146 -157a, 340)

Zarówno w SIWZ jak i w wymienionych umowach wskazano w szczególności:

- wymagania w zakresie potencjału zawodowego wykonawcy (tj. osób, posiadających: aktualne zezwolenie na chwytywanie zabłąkanych zwierząt chronionych; wykształcenie przyrodnicze/weterynaryjne/kursy w zakresie opieki nad zwierzętami; licencję na obsługę transportu zwierząt; uprawnienie do wykonywania zawodu lekarza weterynarii; uprawnienia do obsługi broni palnej myśliwskiej oraz do wykonywania polowania; uprawnienie do używania broni Palmera);

- wymagania w zakresie potencjału technicznego (sprzętu i infrastruktury) wykonawcy (tj. dysponowanie ośrodkiem rehabilitacji zwierząt³⁶; środkiem transportu przystosowanym do przewozu zwierząt żywych i martwych; sprzętem łowiecko-weterynaryjnym – np. poskromy, klatki);

³⁴ Na podstawie art. 19 ust. 3 pkt 2 lit. b) ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw³⁴ jako zamówienie uzupełniające.

³⁵ Na podstawie art. 19 ust. 3 pkt 2 lit. b) ustawy nowelizującej, jako zamówienie uzupełniające.

³⁶ Dalej: ORZ.

- czasu podjęcia interwencji w przypadku pogotowia ds. zwierząt chronionych oraz łownych, tj. niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu dwóch godzin od momentu otrzymania zgłoszenia (w celu zapewnienia pomocy weterynaryjnej na miejscu zdarzenia, skrócenia cierpień oraz usunięcia osobników bezpośrednio zagrażającym ludziom lub innym zwierzętom);

- możliwość kontroli wykonania umowy (tj. wykonawca był zobowiązany na każde żądanie zamawiającego oraz lekarzy weterynarii do zapewnienia nieograniczonego dostępu do ORZ i zwierząt w nim przebywających, a pochodzących z interwencji podjętych w Mieście; ponadto był zobowiązany do sporządzania comiesięcznych sprawozdań z wykonania usług, w tym usług weterynaryjnych; prowadzenia sprawozdawczości i dokumentacji fotograficznej w zakresie świadczonej usługi i przekazywania zamawiającemu w postaci miesięcznych sprawozdań oraz protokołów);

- zapisy dotyczące odpowiedzialności za niewłaściwe wykonanie umowy, w tym kary umowne (tj. za każdy przypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania; za każdą godzinę zwłoki podjęcia działań).

(akta kontroli str. 28-30, 47-104, 129-173, 343-346)

W umowach wskazano możliwość dokonywania zmian postanowień umowy oraz określono warunki takich zmian, tj. w przypadku okoliczności, których strony nie przewidziały (np. zmiany stanu prawnego, warunki atmosferyczne uniemożliwiające realizację umowy) oraz w przypadku istotnych zmian na podstawie art. 144 Pzp (zmiana wynagrodzenia, zmiana osób przewidzianych przy realizacji umowy).

(akta kontroli str. 28-30)

Przed zawarciem umów wszyscy wykonawcy dostarczyli dokumenty weryfikujące deklarowany potencjał zawodowy i techniczny podmiotów, którym powierzono wykonywanie zadań, tj.: legitymacje członkowskie Polskiego Związku Łowieckiego, uprawnienia do wykonywania polowania oraz pozwoleń na broń myśliwską; decyzję Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska³⁷ zezwalającą na utworzenie i prowadzenie ORZ w Parsowie; decyzję Ministra Środowiska³⁸ zezwalającą na chów i hodowlę zamkniętą dzika; decyzję Ministra Środowiska³⁹ zezwalającą na chów i hodowlę zamkniętą dzika prowadzoną na terenie Ośrodka Hodowli Zwierzyny Polskiego Związku Łowieckiego w Manowie; zezwolenie⁴⁰ wydane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii na środek transportu przystosowany do przewozu zwierząt żywych; dyplomy poświadczające ukończenie wyższych studiów magisterskich w wymaganych kierunkach; licencję uprawniającą do obsługi transportu zwierząt⁴¹; uprawnienie do wykonywania zawodu lekarza weterynarii; umowę z 28.12.2015 r. dotyczącą współpracy w zakresie opieki i rehabilitacji zwierząt; upoważnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska⁴² do chwywania na terenach zabudowanych zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania. Ponadto przedłożyli umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej oraz dokumenty potwierdzające zabezpieczenie należytego wykonania umowy.

(akta kontroli str. 45-46, 128)

Zgodnie z zawartymi umowami do obowiązków prowadzącego pogotowie ds. zwierząt chronionych oraz pogotowie ds. zwierząt łownych należało m.in.:

³⁷ Nr DZP-WG.6520.8.2014.mk z dnia 30.12.2014 r.

³⁸ Nr DL-gł-6713-45/09/2007/MKS z dnia 2 października 2009 r.

³⁹ Nr DLOPiK-L-gł-6713/2007/ab z dnia 15 marca 2007 r.

⁴⁰ Nr PL 32 62 28 07

⁴¹ Nr 32/3262/2008

⁴² Nr WOPN-OG.6401.305.2016.MKP z dnia 08.12.2016 r.

- świadczenie gotowości do podjęcia interwencji 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu w zakresie dotyczącym zdarzeń z udziałem chorych i rannych zwierząt chronionych oraz łownych;
- rehabilitacja zwierząt w przypadku takiej konieczności w oparciu o ORZ, dojazd na miejsce zdarzenia, ocena stanu zwierzęcia, w przypadku konieczności przetransportowania poszkodowanego zwierzęcia do ORZ;
- podjęcie interwencji niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu dwóch godzin od momentu otrzymania zgłoszenia, tj. przybycie na miejsce zdarzenia w celu zapewnienia pomocy weterynaryjnej zwierzęciu rokującemu powrót do zdrowia, na miejscu zdarzenia, w tym szczególnie zwierzęciu rannemu w kolizji drogowej, której skutkiem jest niezdolność do samodzielnej egzystencji oraz możliwość powrotu do życia w stanie wolnym, w szczególności poprzez: wykonanie badania i dokonania oceny stanu zdrowia zwierzęcia; podanie leków; opatrzenie zwierzęcia; wykonanie koniecznych zabiegów weterynaryjnych. Dodatkowo w przypadku pogotowia ds. zwierząt łownych – niezwłoczne podjęcie interwencji jednak nie później niż w ciągu dwóch godzin od momentu otrzymania zgłoszenia polegającego na: skracaniu cierpień w szczególności ofiarom wypadków komunikacyjnych niemających szans na wyzdrowienie; usuwaniu osobników bezpośrednio zagrażających ludziom lub innym zwierzętom, jeżeli nie jest możliwy inny sposób usunięcia zagrożenia, w szczególności dzików przebywających na terenie osiedli i posesji oraz przy drodze publicznej;
- przeprowadzenie eutanazji, w szczególności gdy stan zwierzęcia nie rokuje szans na przeżycie lub w celu zakończenia jego cierpienia oraz w przypadku podejrzenia wystąpienia wścieklizny niezwłoczne poinformowanie Powiatowego Lekarza Weterynarii, utylizację zwłok zwierząt we własnym zakresie;
- zapewnienie wykonania przedmiotu umowy przy pomocy wykwalifikowanej kadry posiadającej konieczną wiedzę i doświadczenie do wykonania poszczególnych czynności;
- zapewnienia stosownego środka transportu do przewozu zwierząt oraz odpowiedniej ilości sprzętu służącego do wykonywania usługi;
- przeprowadzenia konsultacji i doradztwa telefonicznego w sprawach dotyczących pojawiania się zwierząt w przypadku niewymagającym bezpośredniej obecności wykonawcy na miejscu zdarzenia.

Ponadto do obowiązków prowadzącego pogotowie ds. zwierząt łownych należało m.in.:

- przeprowadzanie regularnych, minimum raz w miesiącu kontroli terenowych w zakresie pozwalającym na zdobycie bieżącej wiedzy na temat zwierzyny;
- prowadzenie działalności ochronnej przed zwierzętami łownymi poprzez doraźne wypłaszanie i odstraszenie zwierząt, które bezpośrednio zagrażają terenom komunalnym lub przebywają w obrębie zabudowań;
- przemieszczanie schwytej zwierzyny rannej bądź osłabionej niewymagającej pomocy weterynaryjnej i leczenia w ORZ w miejsce bezpieczne dla zwierzęcia i niezagrażające ludziom.

(akta kontroli str. 44-45, 63-66, 77-79, 91-94, 129-133, 146-149)

Natomiast do obowiązków prowadzącego odłowy redukcyjne dzików oraz odłowy innych zwierząt łownych należało m.in.:

- zabezpieczenie odłowni terenów objętych odłowami;
- dokonanie odłowów dzików w ilości do 1 100 sztuk oraz odłowów i uwolnienie do 100 sztuk innych gatunków łownych.

(akta kontroli str. 158-159)

Urząd w okresie od 1.01.2017 r. do 30.04.2019 r. na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego poniósł wydatki w łącznej kwocie 293 522 zł, tj.:

- ds. zwierząt chronionych -140 463 zł (w tym 2017 r. - 54 732 zł, 2018 r. – 65 559 zł, w 2019 r. – 20 172 zł);

- ds. zwierząt łownych - 153 059 zł (w tym 2017 r. - 47 587 zł, 2018 r. – 55 965 zł, w 2019 r. – 49 507 zł);

Dokonane wydatki w ramach wynagrodzeń ryczałtowych mieściły się w granicach kwot określonych w planie finansowym.

SM przekazała wykonawcy pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych: 1 569 informacji o konieczności podjęcia interwencji (w 2017 r. – 769, 2018 r. – 722, a w 2019 r. – 78) oraz 1 371 interwencji dotyczących zwierząt łownych (w 2017 r. – 726, 2018 r. – 531 oraz w 2019 r. – 114), co odpowiadało kwocie 90 zł brutto oraz 112 zł brutto za jednorazową interwencję.

(akta kontroli str. 180, 317-318)

W okresie od 1.01.2017 r. do 31.12.2018 r. dokonano odłowu lub uśmiercenia (redukcji) odpowiednio 1 100 sztuk dzików i 101 sztuk innych zwierząt łownych na kwotę 430 500 zł⁴³. Ponadto w 2019 r. (do 30.04.) dokonano uśmiercenia 80 dzików na kwotę 29 520 zł.⁴⁴ Odpowiadało to kwocie 369 zł brutto za jednorazową redukcję dzika oraz 244 zł brutto za jednorazowe uśmiercenie innych zwierząt łownych.

(akta kontroli str. 336-337)

Podstawą wypłaty wynagrodzenia wykonawcom umów⁴⁵ były faktury wraz z dokumentami rozliczeniowymi w postaci miesięcznych sprawozdań, zestawień oraz protokołów. Dane zamieszczone w zestawieniach oraz protokołach odbioru/uśmiercenia zwierząt łownych oraz dzików, przedkładanych przez wykonawcę umowy na odłow, były zgodne z kwotami oraz informacjami wyszczególnionymi na fakturach.

Z kolei w sprawozdaniach, przedkładanych przez wykonawcę umowy na pogotowie ds. zwierząt chronionych oraz umowy na pogotowie ds. zwierząt łownych, na potwierdzenie wykonanej usługi wpisana była tylko data interwencji bez wyszczególnienia godziny przyjęcia zgłoszenia, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 56, 140, 178-179, 181-313, 335-337)

2.2. Do obowiązków prowadzącego pogotowie ds. zwierząt chronionych oraz pogotowie ds. zwierząt łownych⁴⁶, należało m.in. przybycie na miejsce zdarzenia w celu zapewnienia pomocy weterynaryjnej, na miejscu zdarzenia. Z dokumentu dotyczącego współpracy weterynaryjnej⁴⁷ wynikało, iż świadczenie usług weterynaryjnych było zapewnione jedynie zwierzętom przewiezionym z miejsca zdarzenia do gabinetu weterynaryjnego.

(akta kontroli str. 63-64, 74, 77-78, 88, 91-92, 102, 126, 130)

Kierownik Zespołu WGK wyjaśnił m.in., że: *Firma Wild-Game (...) posiadała umowę z Gabinetem Weterynaryjnym (...). W przypadku konieczności udzielenia pomocy zwierzęciu, rannemu np. w kolizji drogowej, firma poprzez osoby uprawnione i z doświadczeniem, jako pierwsza oceniała stan zwierzęcia na miejscu. Nie odnotowano sytuacji, w której konieczna byłaby pomoc weterynaryjna na miejscu zdarzenia. Zwierzęta łowne ulegające kolizjom drogowym, najczęściej dziki, sarny*

⁴³ W ramach umowy nr CRU/17/0000710 z 6.02.2017 r.

⁴⁴ W ramach umowy nr CRU/19/0000222 z 2.01.2019 r.

⁴⁵ Na pogotowie ds. zwierząt chronionych, na pogotowie ds. zwierząt łownych oraz na odłow.

⁴⁶ Tj. z 3.02.2017 r. nr CRU/17/0000653; 2.01.2019 r. nr CRU/19/0000358; 1.04.2019 r. nr CRU/19/0001574; 6.02.2017 r. nr CRU/17/0000654; 2.01.2019 r. nr CRU/19/0000222.

⁴⁷ Tj. porozumienia z 4.03.2019 r. o współpracy dot. pomocy weterynaryjnej zawartej pomiędzy Gabinetem Weterynaryjnym a LUPAR Ryszard Czeraszkiwicz.

i lisy, w przypadku lekkich zranień były poddawane oględzinom osób biorących udział w patrolu. Były zaopatrywane zewnętrznie, a po przewiezieniu i obserwacji, uwalniane w oddaleniu od miejsca zdarzenia. W przypadku ciężkich zranień, które nie rokowały ich przeżycia lub normalnego powrotu do natury, były uśmiercane w sposób humanitarny, w celu zakończenia cierpień. W takich przypadkach używano broni palnej, na której pozwolenie posiadały osoby w patrolu, a do której użycia upoważniały przepisy ustawy o ochronie zwierząt. (...) W toku realizacji umowy (...) straż miejska czy policja zabezpieczająca miejsca, w których dochodziło do zranienia zwierzęcia nie zgłaszały żadnych wątpliwości dotyczącej realizacji zleconych zadań przez firmę WILD-GAME (...) Wątpliwości nie zgłaszała również Powiatowy Lekarz Weterynarii. W trakcie realizacji umowy nie odnotowano sytuacji, w której była konieczna obecność lekarza weterynarii bezpośrednio na miejscu zdarzenia. W przypadkach uzasadnionych wymagających interwencji lekarza weterynarii zwierzę takie po opatrzeniu i umieszczeniu (...) w przystosowanym środku transportowym przez wykonawcę zostało przewożone do Gabinetu Weterynaryjnego osoby odpowiedzialnej za nadzór weterynaryjny (...) gdy zwierzę nie rokowało powrotu do zdrowia ze względu na stan obrażeń w celu bezzwłocznego zakończenia jego cierpień zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zwierząt i umową zostawało przez wykonawcę uśmiercane. Potrzeba takiego postępowania była weryfikowana i ostatecznie potwierdzana przez Powiatowego lekarza Weterynarii (...) Odnotowywano przypadki, w których udzielenie pomocy weterynaryjnej zwierzęciu poszkodowanemu np. w kolizji drogowej nie było konieczne z uwagi na niewielki charakter obrażeń, co było weryfikowane bezpośrednio na miejscu zdarzenia przez osobę od wykonawcy posiadającą wymagane uprawnienia określone w dokumentacji przetargowej.

(akta kontroli str. 407-409)

Zastępca Dyrektora WOŚ wyjaśnił m.in., że: Podstawowym celem działania pogotowia (...) jest zapewnienie interwencji adekwatnej do danej sytuacji. Interwencje dotyczące zwierząt gatunków chronionych w większości przypadków polegają na konsultacjach lub uwolnieniu do natury (...) W przypadku średnich zdarzeń wystarczającym rodzajem interwencji jest ich zaopatrzenie i przewiezienie do gabinetu weterynaryjnego. Pozostałe zaistniałe typy zdarzeń to podjęcie zwierząt już padłych lub w stanie agonalnym, które w bardzo krótkim czasie od podjęcia również padają. Dotyczy to w szczególności zwierząt, które są ofiarami wypadków komunikacyjnych. Wiele zapisów zawartych w umowie umieszczono kierując się zasadą przezroczności, na wypadek określonych sytuacji (...). Niemniej sytuacje takie są niezwykle rzadkie, z uwagi na specyfikę przedmiotu zadania. (...) Zapis dotyczący wykonania koniecznych zabiegów weterynaryjnych na miejscu zdarzenia został zarezerwowany wyłącznie dla sytuacji, w których nieprzeprowadzenie takiego zabiegu uniemożliwia transport zwierzęcia do gabinetu lekarza weterynarii (...). W omawianym okresie nie było sytuacji, w której konieczny był przyjazd weterynarza na miejsce zdarzenia.

(akta kontroli str. 400)

Pracownicy Urzędu w latach 2017-2019 przeprowadzili osiem kontroli funkcjonowania ORZ w Parsowie – wszystkie w 2017 r. (tj. w dniach: 11.05., 24.05., 13.06., 14.06., 28.06., 15.07., 31.08. oraz w dniu 26.09.2017 r.). Ich celem było przeprowadzenie oględzin przygotowania ośrodka do przyjęcia zwierząt, zapoznanie się z dokumentacją. Nie sformułowano żadnych wniosków pokontrolnych. W kontrolowanym okresie nie wnioskowano do podmiotów zewnętrznych o przeprowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przez wykonawcę przepisów o ochronie zwierząt.

(akta kontroli str. 12)

W sprawie sposobu weryfikacji wykonywanych usług weterynaryjnych Zastępca Dyrektora WOS wyjaśnił, że: „Wykonawca współpracował z kilkoma ORZ (...) Zwierzęta, które po odłowieniu były sprawne lub wymagały pomocy w terenie były niezwłocznie uwalniane do środowiska naturalnego. Zwierzęta, które podlegały okresowej rehabilitacji lub leczeniu były przekazywane do ośrodków (...). Opisy przebiegu leczenia zwierząt znajdują się w ośrodkach. Dokumentacja ta podlega kontroli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, jako organu sprawującego nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących ochrony gatunkowej. Koszty leczenia i rehabilitacji zwierząt były pokrywane przez ośrodki rehabilitacji, dlatego ilości i rodzaj wykonanych zabiegów nie wpływał na cenę wykonania usługi.”

(akta kontroli str. 43)

W badanym okresie Wydział Kontroli i Audytu Wewnętrznego Urzędu⁴⁸ przeprowadził w WGKiOŚ dwie kontrole wewnętrzne dotyczące postępowania ze zwierzętami wolno żyjących (dzikimi) na terenie miasta Szczecina, tj. w 2017 r. kontrolę planową nr P/617 w zakresie ograniczenia problemów związanych z dzikimi zwierzętami z terenu Szczecina w 2016 r. oraz na zlecenie Prezydenta w 2018 r. kontrolę doraźną w WGKiOŚ i BZP Urzędu w zakresie realizacji zadania pn.: „Ograniczenie problemów związanych z dzikimi zwierzętami z terenu miasta Szczecina” (Z/3/2018).

W wyniku przeprowadzonych kontroli zalecono m. in. w celu zagwarantowania ciągłości obowiązywania umów dotyczących pogotowia interwencyjnego ds. dzikich zwierząt planowanie procedury udzielenia zamówienia z odpowiednim wyprzedzeniem; wyegzekwowanie od wykonawcy brakującej dokumentacji w zakresie posiadanych uprawnień, wiedzy i doświadczenia przez osoby realizujące interwencje dot. zwierząt chronionych; weryfikacji wymogu pozostawiania w gotowości do podjęcia interwencji 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu przez wykonawcę umowy dot. pogotowia ds. zwierząt chronionych; egzekwowanie od wykonawców dokumentacji fotograficznej z przeprowadzonych interwencji. Wydane zalecenia zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 37-39)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Urząd dokonywał odbioru realizowanych usług od prowadzących pogotowie ds. zwierząt chronionych oraz pogotowie ds. zwierząt łownych pomimo, iż przedkładane sprawozdania nie zawierały godzin przyjęcia zgłoszenia zdarzenia. Zgodnie z wzorem załącznika nr 1 do ww. umów wykonawcy mieli obowiązek wpisywać m. in. datę i godzinę wszystkich zgłoszeń oraz godzin podjęcia interwencji. Podstawą wypłaty wynagrodzenia (w myśl § 8 ust. 2 ww. umów) była doręczona faktura wraz z dokumentami rozliczeniowymi w postaci m.in. sprawozdań. Obowiązkiem wykonawców było (zgodnie z § 3 ust. 19 oraz § 3 ust. 22 ww. umów) podejmowanie interwencji⁴⁹ niezwłocznie jednak nie później niż w ciągu dwóch godzin od momentu otrzymania zgłoszenia zdarzenia od instytucji. Ponadto ww. umowy przewidywały zapłatę przez wykonawcę

⁴⁸ Dalej: WKiAW.

⁴⁹ O których mowa w § 2 ust. 1 pkt 3 umowy na pogotowie ds. zwierząt chronionych oraz § 2 ust. 1 pkt. 6, 7, 8 umowy na pogotowie ds. zwierząt łownych, tj. przybycie na miejsce zdarzenia w celu zapewnienia pomocy weterynaryjnej zwierzęciu rokującemu powrót do zdrowia na miejscu zdarzenia; skracanie cierpień w szczególności zwierzętom ofiarom wypadków komunikacyjnych niemających szans na wyzdrowienie; usuwanie osobników bezpośrednio zagrażających ludziom lub innym zwierzętom, jeżeli nie było innego możliwego sposobu usunięcia zagrożenia, w szczególności dotyczyło to dzików przebywających na terenie osiedli i posesji oraz przy drodze publicznej powodujących bezpośrednio zagrożenie zdrowia i życia ludzi.

zamawiającemu kary umownej w wysokości 150 zł za każdą godzinę zwłoki podjęcia interwencji.

(akta kontroli str. 66-67, 70, 73, 133-134, 137, 140, 187-193, 196-198, 201-202, 205-206, 208, 210, 212, 214-239, 242-278, 295, 298, 301)

Zastępca Dyrektora WGK wyjaśniła, że: *Większość interwencji ze zwierzętami łownymi podejmowana przez wykonawcę dotyczy zdarzeń zgłoszonych przez Dyżurnego Technicznego Miasta z reguły w tych samych powtarzających się ciągle miejscach. Wykonawca dokonuje wtedy bieżącego monitoringu obszaru, na którym dochodzi do kontaktów ludzi i zwierząt do czasu zniwelowania problemu np. poprzez wypłoszenie, odłowienie lub w ostateczności uśmiercenie zwierzęcia. Dokładny czas zgłoszenia sprawdzany jest w przypadku skargi na działalność wykonawcy. W takiej sytuacji nie ma znaczenia, jaką godzinę wpisalby do sprawozdania wykonawca, lecz godzina zgłoszenia zanotowana przez dyżurnego Technicznego Miasta.*

(akta kontroli str. 319)

Zastępca Dyrektora WOŚ wyjaśnił, że: *W związku z przyjętym systemem przepływu informacji o zgłoszeniach oraz ryczałtowym sposobem rozliczenia wykonania zadania przyjęto, że brak informacji od przyjmującego zgłoszenie tj. SM o opóźnieniach w podejmowaniu interwencji stanowi o ich terminowym wypełnieniu. Nie wystąpiły przypadki opóźnienia w podjęciu przez wykonawcę interwencji, co skutkowałoby konsekwencjami finansowymi wobec wykonawcy. Weryfikacja realizowanych przez wykonawcę interwencji odbywa się głównie na podstawie analizy sprawozdań miesięcznych, które stanowią załączniki do faktur przedkładanych przez wykonawcę.*

(akta kontroli str. 43)

Dodatkowo Inspektor WOŚ wyjaśniła m.in., że: *Przedstawiony schemat sprawozdania, stanowiący załącznik do umowy jest wzorem i nie odnosi się do wszystkich interwencji. Wymóg bezwzględnego podjęcia interwencji w ciągu dwóch godzin od zgłoszenia, dotyczy jedynie przypadków pilnych tzn. w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub zwierząt. Podstawowym celem podejmowania interwencji jest przede wszystkim reakcja adekwatna do sytuacji. Wiele zgłoszeń wpływa od osób, które potrzebują jedynie konsultacji, co do sposobu postępowania z danym zwierzęciem. W takich przypadkach udziela się im instrukcji (...). W takich przypadkach godzina zgłoszenia nie jest aż tak ważna.*

(akta kontroli str. 399)

Ponadto Inspektor WGK wyjaśnił m.in., że: *Odnosząc się do wzoru sprawozdania stanowiącego załącznik nr 1 umowy (...), należy wskazać, iż rubryka druga została zatytułowana, jako „Zgłoszenie data/godz.”, co za tym idzie, Zamawiający zobowiązany do interpretacji umowy na korzyść Wykonawcy przyjął, iż sformułowanie to należy rozumieć w ten sposób, iż Wykonawca był zobowiązany do wskazania daty albo godziny (alternatywa rozłączna). (...) Z uwagi na wątpliwości podniesione w toku przeprowadzanej kontroli Zamawiający ponownie zweryfikuje poprawność wykonania przedmiotu umowy. W przypadku stwierdzenia przekroczeń dwóch godzin Wykonawca zostanie obciążony karą umowną (...) po analizie każdego konkretnego przypadku.*

(akta kontroli str. 401-402)

W ocenie NIK przedkładane przez wykonawców sprawozdania z wykonanych usług bez wpisania godziny przyjęcia zgłoszenia uniemożliwiało weryfikację terminowości wykonanych interwencji (tj. niezwłocznie, ale nie później niż 2 godziny od przyjęcia zgłoszenia o interwencji), a pracownicy Urzędu potwierdzając poprawność zrealizowanych interwencji pogotowia ds. zwierząt chronionych oraz pogotowia ds.

zwierząt łownych pod względem merytorycznym, nie egzekwowali od wykonawców obowiązku wynikającego z warunków podpisanych umów,

2. W trakcie realizacji umowy nr CRU/17/0000653 z 3.02.2017 r. na całodobowe prowadzenie pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych (do 30.12.2018 r.) po rozwiązaniu z dniem 10.04.2018 r. współpracy z ORZ wskazanym w wykazie osób przewidzianych do realizacji zamówienia (załącznik nr 2 do umowy) wykonawca przekazywał zwierzęta chronione do innych ORZ⁵⁰ bez aneksowania ww. umowy. Zgodnie z § 14 ust. 2 ww. umowy zmiana postanowień umowy mogła nastąpić na wniosek zamawiającego lub wykonawcy na podstawie art. 144 Pzp, a za istotne zmiany uważało się m.in. zmianę osób przewidzianych do realizacji umowy. Z kolei § 16 ust. 4 umowy stanowił, że wszelkie zmiany umowy wymagały aneksu sporządzonego z zachowaniem formy pisemnej pod rygorem nieważności.

(akta kontroli str. 70, 72, 74, 99, 111, 113-116, 154)

Zastępca Dyrektora WOŚ wyjaśnił m.in., że: *brak wprowadzenia zmian do umowy w formie aneksu nastąpiła przez niedopatrzenie, spowodowane nagromadzeniem problemów w innych obszarach związanych z ochroną przyrody. Brak aneksowania umowy w tej kwestii nie wpłynął na prawidłowość jej realizacji, ponieważ została zapewniona ciągłość opieki nad zwierzętami, które wymagały leczenia i opieki.*

(akta kontroli str. 322)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd zgodnie z regulacjami wewnętrznymi oraz przepisami Pzp przeprowadził postępowania na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych oraz łownych; wykonywanie odłowów redukcyjnych oraz odłowów innych zwierząt łownych; odbiór, transport i utylizacja padłych zwierząt poza pasem drogowym. Pomimo, iż w umowach na ww. usługi znajdowały się zapisy dotyczące sprawozdawczości oraz konieczności aneksowania zmieniających się warunków umowy - Urząd nie weryfikował czasu wykonania interwencji przez wykonawców pogotowia ds. zwierząt chronionych i łownych oraz nie egzekwował pisemnych zmian zmieniających się warunków umowy na prowadzenie pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych. W ocenie NIK, wskazuje to na brak właściwego nadzoru nad realizacją i dokumentacją warunków powierzonych usług będących podstawą do zapłaty za ich wykonanie.

IV. Uwaga i Wnioski

Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Egzekwowanie od wykonawców umów na prowadzenie całodobowego pogotowia interwencyjnego ds. zwierząt chronionych oraz łownych obowiązku umieszczania w sprawozdaniach z realizacji interwencji godziny przyjęcia zgłoszenia.
2. Dokonywanie zmian warunków umów w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Uwaga

Urząd nie weryfikował obowiązku (określonego w § 2 ust. 1 pkt 3 i odpowiednio § 2 ust. 1 pkt 3 umowy na pogotowie ds. zwierząt chronionych oraz umowy na pogotowie ds. zwierząt łownych) dotyczącego zapewnienia na miejscu zdarzenia pomocy weterynaryjnej zwierzyńce rokującej powrót do zdrowia, w tym szczególnie zwierzęciu rannemu w kolizji drogowej, której skutkiem jest niezdolność do samodzielnej egzystencji oraz możliwość powrotu do życia w stanie wolnym.

⁵⁰ Tj. do ORZ w Gryfinie oraz ORZ w Załomiu.

Obecność lekarza weterynarii umożliwiłaby m.in.: wykonanie badania i dokonania oceny stanu zdrowia zwierzęcia (wstępne zbadanie obrażeń i podjęcie decyzji o możliwości leczenia lub konieczności eutanazji), podanie leków (w zależności od potrzeby np. przeciwbólowych i oszłamiających, przeciwwstrząsowych), opatrzenie zwierzęcia, wykonanie koniecznych zabiegów weterynaryjnych, jeśli jest to niezbędne dla ratowania życia zwierzęcia lub jeśli brak takiego zabiegu uniemożliwia transport zwierzęcia. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o zakładach leczniczych dla zwierząt⁵¹ usług weterynaryjne takie jak np. badanie stanu zdrowia zwierząt mogą być wykonywane przez lekarza weterynarii posiadającego prawo wykonywania zawodu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dnia od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 17 czerwca 2019 r.

Kontroler
Marta Górską Jaś
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

⁵¹ Dz. U. z 2019, poz. 24.

